

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
-- dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ostranguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu ésemplariu costa 15 cr.

Tóte siodienjele si banii de prenu-
meratiune suat de a se tramite la
Redactiunea diriginte a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, arulu 27.

Insertiunile se priimescu eu 7 cr. de
linia, si 30 cr. taese timbrale.

Inainte!

— Stichuri in onóra guvernului unghurescu. —

V'ati intaritu, voi carii
Pr'in mase'a libertatii
Ajunserati pr'in bota
Sà fiti unde ati vrutu,
Si sà 'njunghiatu tiér'a
In numele dreptatii,
Si s'o 'mbrancitu c'unu seculu
In negru-vi trecutu.

V'ati intaritu, ca stelpulu
Infiptu p'o vasta mare
De mobile nisipuri,
Ca dinsulu afundati,
Voi mergeti inainte
Si, care mai de care,
Ve 'ntreceti lovitur'a
De mórte sà vi dati.

O! scimu, cà sunteti grósnici,
Si crunt'a-vi privire
Tientesce dreptu in frunte
P'acestu poporu docilu;
Ve scimu, ve recunoscemu,
Si fapte de tradare,
Si uneltiri perfide,
Si sentiementu servilu!

Da. . . vi mai scimu si slab'a,
Plapand'a-vi, putere;
Vi scimu terenulu fragedu
Pe care l'ati alesu,

Pe care-ati claditu temple,
Castele efemere
Ce voru perí, cumu pere
De venturi norulu desu.

Nainte! cup'a-e plina!
O mica elatinare,
Si 'ntréga-vi silintia
Vede-veti c'a fostu visu.
'nainte! Inainte!
Cà-ci ór'a de turbare,
Nu mintea si neci bratiulu,
Ci . . . sórtea a decisu!

Gur'a Satului in cas'a magnatiloru.

Sórtea omului, si mai alesu a romanului, e sió-
da, tocmai ca povestea némtiului si a tiganului!

Pre romanu acolo lu-affii pe unde nu-lu cauti,
si adesea acolo resare, pe unde nu-l'ai semenatu. . . .
Acum de esemplu, cine ar' gandí, cà eu, democra-
tulu, aperatoriulu drepturiloru poporulu romanu, in
césulu acést'a, me afu in loculu celu mai periculosu
si uritosu romanulu, — in loculu celu mai netreb-
nicu, in batjocur'a constitutiunei, intr'o cosinitia de
trantori, — adeca in cas'a de susu, in adunatur'a
privilegiatiloru si acelu provediuti cu pei de cane
— in cas'a de susu dicu, numita si cas'a magna-
tiloru?

Si nu e altu-cumu! Eu, dragii mei cetitori si
cetitórie, de presentu me afu in cas'a magnatiloru
— si acést'a me grabescu a vi-o aduce spre placuta
scíre, ca sà sciti unde sà me cautati, déca veti
avé ceva tréba cu mine. — Cu acést'a ocaziune

— ca să aveți și voi ideea despre cas'a magnatiloru d'in Ungari'a.

Fiti deci cu atentiune!

'nainte de tóte trebuie să vi spunu, că cumu am ajunsu aice.

Fórté lesne!

M'am dusu la unu „handl“, séu cumu se dice, la unu fiu de alu lui Iud'a — și dupa datin'a de adi, i-am dusu o ferdela (mesura) de masere uscata, și dupa unu tergu de o di și o nópte, cumparai de la dinsulu o piele de cane, și a-poi me imbracai cu ea. — Astu-feliu impodobitu — fresce dupace así fi lapedatu opincele și ciórecii, — nu me oprú pana la ministru de cruciu și titluri, pre care lu-rogai, ca să me bage și pre mine in protocolulu aristocratiloru, ca să am și eu votu in svatulu privilegiatiloru, — și ca grofu seracu, să mi se ierte și tacs'a. — Tóte instantiele mele s'au priimitu bine și s'au pusu sub pecete mari. —

Dupa ce mi-am procuratu tóte scrisorile, me pusei intr'o tiléga și me lasai a fi dusu hâptu la Pesce la museulu ungurescu, in sal'a adunarii magnatiloru de lunga despartimentulu dobitóceloru.

Ajungendu la usia fui intimpinatu de cătra unu husariu imbracatu in haine unguresci, și cu mustetie sucite.

Cumu me vediu, de locu me cunoscú de pre mustetie, că-su romanu, și nu voiá neci cu unu pretiu, să mi permita ca să intru.

I-aretai pielea de cane, și tóte scrisorile, — inse tóte fura indaru.

Trebuí să me desbracu cu totul și să me imbracu de nou dupa recerintiele magnatiloru. Lapedai deci ciórecii și opincile; pe unu petioru am imbracatu nadragi unguresci, pe celalaltu pantaloni nemtiesci. —

In locu de s'uba me impadobira cu unu vestimentu de diumetate atila unгурésca, de diumetate cu fracu nemtiescu, — in capu mi pusera unu tilindru vechiu, ér' la cismele de pe petiorulu stangu me inferara cu — pinteni. — Ce nu face omulu, pentru ca să ajunga intre domni! —

Astu-feliu imbracatu, intrai in sala și me recomandai la toti cei de facie. — Magnatii me priimira cu multa bucuria și me laudau care d'in càtreu, că in urma și eu me facui omu de omenia, și m'am facutu paitasiu cu dinsii. —

Dupa introducerea mea solemnă, presiedintele se suí pe catedra și deschisa síedinti'a. —

Despre decursulu síedintieloru in cas'a magnatiloru cu alt'a ocașiune.

Conte Gur'a Satului de Vai și Amaru.

Magnatu ungurescu cu piele de cane și odi-nióra dóra fostu și romanu.

Muntiuni próspete

Romanii d'in Transilvani'a, in urm'a urmeloru si-au propusu: că in anulu venitoriu dóra se voru intielege, și érasí se voru interesá de causele nóstre natiunali. —

Sasii de la Sibiiu se pregatescu a face ovatiuni grandiose in onórea ministrului Szapáry, pentru că acest'a i-au spriginitu in caus'a Universitatii sasesci.

M. . . B. . . se jóra pe ceriu și stele, că dinsulu și decuma nainte va lucrá totu in folosulu și spre onórea romaniloru. —

In Romani'a numai esista politica personala, și nu mai sunt partide.

Directorii Asociatiunei aradane dílele trecute au tienutu o conferintia, in care au decisu, că-si voru cumpará téca pe nasu.

Consistoriulu gr. or. d'in Sibiiu și Aradu au adusu unu conclusu, in urm'a carui'a de acuma nainte nu se voru priimi teologi fore 8 clase — și cu. . . . .

Dieta Ungariei s'a redeschisu si deputatii natiunali, impreuna cu deputatii rom. deachisti, au presentatu dietei unu protestu fulminante. —

Fondulu veduveloru d'in díeces'a Oradii-mari acuma se administrédia cu multa conscientiositate, — asemenea si cele lalte fonduri natiunale. —

Romanii d'in cottulu Aradului, éra se potu folosi de limb'a loru — pe campuri.

Pre jupanulu Pist'a, lu-dóro maséu'a de la Nascudu. — Mamaligarii de unu timpu incóce érasí facu progrese — in baluri și petreteri unguresci. —

Multi d'entre carturarii de romani d'in cottulu Satu-marelui si-au propusu a-si prenumerá câte-unu diuriu romanescu. —

Pre la Banatu, nu mai domnesce indeferentismu, neci nu se mai facu abusuri pr'in veniturele ce l'a napaditu.

L. Réthy nu mai face scóle comunale, că-ci s'a convinsu, că in cottulu Uniadorei nu are trebuintia de a mai face scóle comunali. —

Diuriarele nóstre politico-natiunale nu mai sunt pline de polemii și certe confesionale si locale, ci in urm'a partinirei calduróse a publiculu, prosperédia ne mai auditu. —

In prima-vér'a anului curinte se va deschide gimnasiulu rom. d'in Seini. —

Fundatiunea ferecitei E. Birt'a inca nu s'a papatu de totu. —

In cursulu romanescu, de la preperandi'a d'in Dev'a, studiele se propunu inca si romanesece. —

Gur'a Satului atát'a venitu are, încátu nu scéie ce să mai faca cu banii.

Interpelatiune.

Fíindu-cá pana acuma in sínódele d'in 1872 și 1873 presidiulu neordinariu alu sinodului archidíecesauu, n'a datu respunsurile cuvenite la multele interpelatiuni intemeiate si pofitorite, ni luamu indresnéla a interpelá pre acelu presidiu; că are de cugetu a satisface detorintii sele cei sante, respun-diendu la interpelatiunile facute si mai inainte, dupa cuvientia, precum si la tóte insarcinarile date ven. cons. d'in partea sinodului archidíecesanu, si déca nu voiesce a face acést'a, ce va să se intemple cu multele interpelatiuni nerepsonse si propuneri nepuse la ordinea dílei? *)

Tand'a si Mand'a.

Facatorii de adreso placute, pentru nemerite, si agentii administratoriloru protopoposci. cei servili ai precuviosiei sele. —

*) Neresponderea precuviosiei sele, precum si nepunerea propuneriloru, la ordinea dílei, va trebui pr'in altu nou conclusu a se dechiará in permanentia, opinézu io,

Gur'a Satului.
Candidatu de deputatu.

CREATIUNEA

I.

La începutul lumii s'acestui universu,
Natur'a erá chaosu: nimic de conceputu.
Acésta masa mare, dar' fore neci unu sensu,
D'in câte are astadi, nimic'a n'a avutu.

Si astu-feliu Creatorulu, vedindu incompletare
In marea-i construire, ilustrulu Creatoru,
Voi ca să o faca frumósa, cu 'ncantare,
Precumu a si facutu-o, in modulu urmatoriu:

Antai'a dí, vezduhulu, lumin'a, le creiéza.
A dóu'a dí, d'in chaosu, uscatulu despartí.
A trei'a dí, cu ape pamentulu riuréza.
A patr'a dí, cu plante si arbori-lu sadí.

A cincea dí in aeru tramise sburatóric,
De si cam imperfecte, d'unu soiu pré monstruosu.
Facu pe animala, facu pe terotóric,
Formate, se'ntielege, d'in carne si d'in osu.

A sísea creá omulu, pr'in sant'a lui suflare,
Versata pe unu colosu, p'unu bulgare de lutu,
Intocmai dupa chipulu sí-a sa asemenare,
Sí-i díse: „stapanesce, esci singuru si avutu“!

D'in multe animale, d'in câte i se dete
Adamu si luá numai, dupa parerea sa,
Pe cane si pisica, mai blande, mai sírete,
Si 'n raiulu fericirii cu ele vietuía.

II. BCU Cluj / Central

Dar' inse, vedindu Domnulu
Cà nu e bine omulu
Unicu, posomoritu,
Voi ca o socia
Sà'i faca ca sà-i fla
De traiu si de uritu,

Si astu-feliu de o data, pr'in marea sa potere,
Pr'in marea sa vointia, pe omu lu adormí.
Luá un'a d'in cóste-i, sà faca pe muieru,
Pisic'a inse 'ndata luá-cóst'a si fugi.

Atunci Domnedieu sfantulu d'o data se pornesce,
Sà prindia lighión'a, co oper'a-i stricá.
Alérge ca si ventulu, candu éta o sosescu
Si cu gigant'a-i mana de códa-o apuca.

Domnedieu trage,
Pisic'a 'ntinde:
Códa s'a ruptu.
Pisic'a scapa;
A o mai prinde
N'a mai pututu.

Màti'a scapata,
Cóst'a mancata
Candu a vediutu,
Bietei femeie
Forma sà-'i deie
N'a mai avutu.

III.

Atunci'a Domnulu sfantulu, fórte superatu,
D'in perulu pisicutii femeia a creatu,
Si, desceptandu omulu d'in adormirea sa,

li-díse: „ét-o sócia cu care sà traiesci,
„Cu care impreuna eternu sà vietuiesci,
„In raiulu fericirii, nedespartítu de ea.

„D'in totu ce are raiulu, se ve indestulati.
„D'in ori si care fructe poteti ori-càtu manca.
„Spre arborulu sciintiei sà nu ve indreptati,
„Cà-ci p'amendoi urgi'a cerésca va cadè.“

Cu tóte-acestea inse, femeia, ce erá
Vieléna, ca pisic'a d'in care se tragea,
Cu multa staruinta pe omu lu indemná,
D'in pomulu consciintiei 'ndata de a manca.

(Dupa Gimp.)

C. G. U.

Anecdote.

La o petrecere poporala in satulu V. intre mai multi participanti erá si invetiatoriulu, unu omu betranu si onestu, dar' fórte glumeti, carele si aci facea la toti voia buna pr'in anecdotele spuse cu óresi-care gustu si desteritate. D'in intemplantu totu la acea veselie se aflá si Gerasinu Piceuca, unu omu, care avea natura a-si bate jocu ori si de cine. Acest'a voindu a batjocuri si pre invetiatoriulu respectivu, incepu numai decatu: „Ei, cà multe mai scie Dlu das (si a-poi incepu sà tusiésca, tienendu-se de pieptu, a-poi continuandu) calu, hasna cà a amblatu atate scoli. Invetiatoriulu firesce cà s'a genatu fórte, dar' s'a reculesu, si i respunse, cu o elocuintia rara: „Sciu, Dieu eu, bade, fórte multe, ma de m'asi socoti bine si connumele DTale l'asi poté straformá, incatu nime nu mi ar' dá a minti. Asculta dar' sà vedi, cumu va decurge totu lucrulu pe scurtu. Nime 'n satulu nostru nu va poté díce, cà pre DTa nu te chiama *Gerasinu Piceuca*; a-poi se scia si aceea, cà piceuc'a e o bucata nutritóre, pe carea ungerii o numescu: pityoka, ér' noi, i dicemu „barabou“. No dar', dupa cumu ni e si detorinti'a, noi vomu in locu connumele DTale cu estu romanescu d'in urma si asie de acumu inainte ti-vomu díce: Ger (aici si elu incepu a tusi) asinu, Bara (aici éra tusi si continuà) bou. De atunci nime n'a mai auditu pre respectivulu *gura-larga* clevetindu séu batjocurindu pre cine va, temendu-se, cà va pati-o, ca cu dascalulu celu betranu.

Unu betivu, vedindu cà pr'in necumpetulu seu si-ruinéza averea, si se face de rusine inaintea ómeniloru pr'in neravurile sale marsiave, si-propuse, sà puna juramentu mare, cà nu va mai bea de locu rachiu. Deci se duse la preotulu d'in satu si inaintea a loru 2 martori si-implini dorinti'a. Ei dar', dupa cumu díce proverbiulu, cine ce invétia, mórtea-lu desvétia, — omulu nostru nu se potu conteni ci-si calcá juramentulu chiaru a 2-a dí, ospetandu-se cu rachiu cumu se cade. VEDIENDU-LU PREUTULU LU-DOGENI DICENDU-I: Multu ti-ai tienutu juramentulu, luóne, de eri pana asta-di. — Bine, bine, Dle parinte, eri m'am joratu cà nu voiu bea mai multu, dar' am uitatu sà facu atunci lasare de dulce. pr'in urmare ca crestinu ce sum, n'am potutu sà nu-mi inplinescu si acést'a detorintia crestinesca. —

Tiganulu Lic'a Lingurariu, facendu multe excursiuni pr'in tieri departate, dupa ce vediu, că nicairi nu sunt colacii pe garduri, in fine rentorose la vetr'a-i strabuna. Multi omeni d'in satulu seu lu-intrebau si de un'a si de alt'a, dar' Gur'a Satului, ca unulu carui'a i-jacea la anima binele si inaintarea in cultura a genului tiganescu, si luà chiar indrasnela a-i face nou venitului visit'a tocmai in locuinti'a acestuia, intrandu cu elu in urmatoriulu discursu demnu de tota atentiunea:

G. Sat. De multu nu te am vediutu, voinice, Lica, spune mi rogu-te, pr'in ce tieri straine ai amblatu?

Lic'a: Déc'alduesca-te Ddieu, omu de omenia, candu am esitu d'in tier'a hast'a a nóstra, am intratu in tier'a rriminesca, unde am vediutu boheri dà hei avuti, a-poi m'am dusu in tier'a curcesca, de acolo in cea sgricesca, si mai pe urma candu am intornatu càtra casa, am calcatu pr'in tier'a schirbesca pana ce sosii de unde am pornitu.

G. Sat. Multu ai amblatu, mèi tiegane, si credu că ai invetiutu multe bune si frumose, spune-mi cumu se chiama pe acolo boulu.

Lic'a: E, cà n'am auditu vorbindu de asiè lucruri cornurate.

G. Sat. Dar' vediutu-ai mèi tiganu, nae (coràbia)?

Lic'a: Ce sà fi vediutu? dór' am si mancatu.

G. Sat. Credu că pe acolo e mai bine de traitu ca pe aici?

Lic'a: Da, da, eu inca eram gata sà crepu de grasime, si esindu la faci'a sórelui me topiam; am avutu inse norocu, cà impingundu-me pecatele la unu altu pecatu mai mare, me pusera la umbra si ca unui domnu, altii mi aduceau mancare; acum'a haru Domnului, sum mai veselu si mai usioru.

TAND'A SI MAND'A.

T. Buna diu'a, frate Mando, da cumu te laudi cu lumea, si pe unde mai faci la pureci?

M. Szerbusz, boratom, hát kiesit binye van lá minye. . . . .

T. O! bata-te ucinasiele, da ce te-a apucatu, sà vorbesci asiè de schimositu? Pe unde te-au portatu ventosele, de esci asiè de spirlitu?

M. Hja! fortate, jo fosztám mesze földre, si csináltam máre eszperenciát. — bijártom suk vigyikuri, is má mostau lettem minyárt egy tudományos hazafi. . . . .

T. Taci, taci, pentru Domnedieu nu me asurdi, cà de locu me prepadescu. — spune-mi inte si omenesce, pe unde ai amblatu?

M. Hát a midün vezut jo, hogy csak-ugyan pácese gye oláhok, elindultom prin Aradvármegye, hátha dóra in is lehetnik eriles szolgobiro valahul, — pildául Butyin, alias Nagy Bükenybe, is irjam tot magyarul. . . . .

T. Vai trasnesca-te blastemile ce buntuie pre cei ce sugruma Asociatiunea aradana, — da cee cu tine? . . . . .

M. Is vultam, hogy csináljom mindénüt „Vegyes ajkú ulvasó kürt“ is „Magyar kasinokat“ az oláhok szamara, mertük nem tudnok csinyálni semmit, — nines kurázs lá jéj. . . . .

(Tand'a o iá pe petioru ne mai potendu-lu ascultá.)

TRÉNC'A SI FLÉNC'A.

T. Puf! totu me zdrobescu de necasu, soro Flénc'a, nu sciu ce sà me mai facu, o mare nebunia se dospesce, trebuie sà-mi pierdu cumpetulu, altumintrea nu-e scapare. —

F. No no, Trénco, cà flusturata esci astadi, dóra esci chiamata sà primesci si tu vi'unu portofoiu de ministru? — Spune-mi ce te póte chinui asiè tare, de nu poti dá respunsu in graba. —

T. Audi soro, superarea ce me manca. — Astadi intelnescu pre adm. celu vestitu d'in archidieceasa intr'unu tergu de vite otielitu càtu de bine, facendu in tergu publice propaganda, pentru o adresa de multiumita a archimandritului N. P. a carei conceptu lu-cetia, dicendu, cà d'in Sibiu l'a primitu exoffo. — Atâte merite erau in acea adresa insirate, pe câte decisiuni sînchiète au esitu de sub presiedinti'a adoratului adm. protopopescu. —

F. A-poi scii tu bine, cà si astu-feliu se castiga popularitatea. —

T. Asiè dara Furci, alias Bito, va plotogi cabinetulu ungurescu?

F. A-poi asiè se vede, cà Pist'a n'a avutu ce sà faca, de càtu sà se folosésca de ultimulu remediu — de Furci. —

T. Pr'in urmare Tis'a a picatu cu gloria, si ilusiunile sale se nimicira ca fumulu.

F. De ar' fi numai atàt'a, dar' am nadejde, cà in scurtu o sà vina — Pist'a la mesura.

D'in caus'a, cà redactorii, impreuna cu intregu personalulu redactionalu alu acestui diariu, au intreprinsu o caletoria pr'in lume si tiéra, ca sà adune abonanti si sà indemne pre publiculu cetitoriu a dá si sucursulu spiritalu, numerulu presinte a intardiatu cu dóue dile.

G. S.